

Tanulmányi bizottság Kolozsvárott*

Mind sűrűbb jelenségek mutatnak arra reá, hogy a keleti részekből ide ájtött ifjak - a Csonka-Magyarország területén akarnak megtelepedni. Ennek megakadályozására - három év óta általában csak a román keleti Magyarország területén már érettségít tett ifjakat veszünk fel az internátusokba. Ezeknél ugyanis remélni lehet, hogy szülőföldjükön akarnak és fognak megtelepedni, és azt a vérveszteséget - amelyet az erdélyi magyarság szenved - nem fokozzák elvándorlásukkal.

Ezt a szempontot fokozottabb figyelemmel akarjuk a jövőben keresztülvinni.

De kezdeményezésünkre a keleti részeken Kolozsvárott és Bukarestben is figyelem tárgyát képezik a magyar egyetemi hallgatók, melyek száma ma már az 500-at meghaladja. Az van tervbe véve, hogy a kiváló, arra érdemes és ott egyetemet végzett fiatal embereknek mód nyújtassék arra, hogy tanulmányaikat Budapesten egészítsék ki. Erre igen érdekes tapasztalataink vannak. Évenként 6-8 fiatal ember részesül e célból ingyenes ellátásban, utazási és pénzsegélyben. Ezt az elvet fokozottabb mértékben akarjuk kiterjeszteni.

Ennek hatékonyabb megalapozása szempontjából egy kolozsvári szervezetet hívtunk életre, amelynek alább következő jegyzőkönyve megvilágítja az egész kérdést. Az a kapcsolat, mely tisztán kulturális téren alapoztatott meg, a kolozsvári bizottság és a budapesti között - garanciája a jövő helyes útmutatásainak.

Jegyzőkönyv

a Kolozsvári Magyar Egyetem és Főiskolai Hallgatók Tanulmányi Felügyelő Bizottságának 1930. július hó 4-én du. 6 órakor a Líceum-Könyvtár nagytermében tartott ez idei X. záróértekezletéről.

Jelen vannak: dr. Inczedy-Joksmann Ödön h. elnök, dr. Bíró Vencel, dr. Gál Kelemen, dr. Gönczy Lajos, Gönczy László, dr. György Lajos jegyző, Járosi Andor, Kelemen Lajos, dr. Kristóf György, dr. Patay József, dr. Sulyok István.

Az értekezlet tárgysorozata: 1. Az 1930. június 6-i értekezlet jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 2. A tanulmányi igazgató évi összefoglaló jelentései: I. Az 1929/30. évi szemináriumi munkásságról. II Az internátusokban lakó egyetemi és főiskolai hallgatók 1929/30. évi vizsgálati eredményeiről. III. Az egyetemi ifjúság 1929/30. évi mozgalmairól, életének mozzanatairól és szelleméről. IV. A Felügyelő Bizottság 1929/30. évi működéséről. V. A Líceum-Könyvtár 1929/30. évi munkájáról. 3. Indítványok.

1. A városról távollevő dr. Balázs András elnököt helyettesítő dr. Inczedy-Joksmann Ödön h. elnök üdvözli a bizottság megjelent tagjait, az értekezletet megnyitja, s fölkéri a tanulmányi igazgatót az 1930. június 6-i IX. értekezlet jegyzőkönyvének felolvasására.

Tanulmányi igazgató felolvassa a jelzett értekezlet jegyzőkönyvét, a bizottság megjegyzés nélkül azt tudomásul veszi s a h. elnök hitelesíti. Jegyző a hitelesített jegyzőkönyv egy-egy példányát átnyújtja az egyházak megbízottainak és az OMPárt képviselőjének.

2. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után dr. Inczedy-Joksmann Ödön h. elnök fölkéri dr. György Lajos tanulmányi igazgatót, hogy terjessze elő az évi összefoglaló jelentéseit. Tanulmányi igazgató ennek a következő pontokban tesz eleget.

I. Jelentés az 1929/30. évi szemináriumi munkásságról

A magyar egyetemi és főiskolai hallgatók tanulmányi eredményének előmozdítására és tudásának szükséges kiegészítésére szervezett Szeminárium működésének II. esztendejét fejezte be a jelen iskolai évvel. Örömmel állapítható meg, hogy az egyetemi tanulmányokat támogató munkásságba semmiféle külső vagy belső zavaró mozzanat nem avatkozott be. Egész év folyamán rendszeres előadások folytak az alább felsorolt tárgykörökből. A

végzett munkáról a következő jelentések tájékoztatnak:

1. Magyar nyelvészet

A magyar nyelvi szakos egyetemi hallgatók számára dr. Csüry Bálint ref. kollégiumi tanár heti 2 órában a ref. kollégium könyvtárában a következő tárgykörökből tartott előadásokat: a) Magyar fonetika. A beszélő szervek leírása. Az egyes beszédhangok képzésmódja és fiziológiai rendszere. A beszédhangok associatív rendszere. A beszédhangok egymásra hatása: assimilatio, dissimilatio, elisio, nasalisatio, geminatio, affricatio, aspiratio; vocalis harmonia. A szótag, a szakasz, a hangsúly. Mondatmelódia. b) Legrégibb nyelvelmékek. Előadó tanár bemutatta a hallgatóságnak néhány más szöveggel együtt a Tihanyi Apátság Alapítólevelét, a Halotti Beszédet, az Ómagyar Mária-síralmat, a Gyulafehérvári Glosszákat, a Königsbergi Töredékeket, a Jókai-kódexet, a Bécsi-, Müncheni és Apor-kódexeket, továbbá legrégebbi szójegyzékeinket. A nyelvelmékeknek a hallgatóság részvételével történt olvasása alapján levonták az egyes emlékek nyelvtörténeti tanulságait hangtan, alaktan és mondattan szempontjából. c) Hangtörténet. Az előbbi nyelvtörténeti tanulmányokhoz szorosan kapcsolódott a magyar hangtörténet legújabb eredményeinek rendszeres bemutatása Gombocz Zoltán és Melich János alapvető hangtörténeti fölfedezései alapján a következő rendben: A magyar hangtörténet korszakai, módszerei, forrásai. A magánhangzók története. A kettőshangzók. A tővégi rövid magánhangzók. A magánhangzó-illeszkedés története. A mássalhangzók története. A zöngülés, geminatio, affricatio, palatalisatio, depalatalisatio. - Előadó tanár általános érdeklődésű előadásokat tartott az összes főiskolai hallgatóknak a népköltési gyűjteményeink kritikai történetéről, a néprajzi kutatások fontosságáról és néprajzi feladatainkról Erdélyben.

2. Francia nyelv

Mme Léa Possin egész év folyamán francia nyelvi kurzust tartott a Báthori-Apor Szeminárium tantermében külön a francia szakos tanárjelöltek és külön a bármily szakú önként jelentkező hallgatók részére. Négy kurzusban folyt a tanítás, s mindegyik kurzusnak hetenként 3 órája volt. A tanítás arra irányult, hogy a hallgatók beszédkézségre tegyenek szert. A hallgatók száma, kik a kurzusokon kitartottak, 38 volt. Ezek látható előmenetelt is értek el a beszélgetésben, helyesírásban és a fogalmazásban. Év végére a legtöbb annyira vitte, hogy mindent megértett, amit olvasott és hallott s volt bátorsága társalogni.

3. Román nyelv

Nagy Dénes marianumi tanár heti 3 órában román nyelvi kurzust tartott az önként jelentkezők részére. Kevesebb érdeklődés nyilvánult meg e kurzus iránt, mint várni lehetett volna. Az idegen nyelvek közül a magyar hallgatók a román tudják a legjobban, tanulmányaikban is állandóan vele foglalkoznak, s így nem érzik szükségét a külön tanulásnak. Pedig éppen a beszéd könnyűségében és a mindennapi társalgásban a tudásuk fogyatékos. A román nyelvi kurzus ezen akart segíteni. Ezért a súlyt a társalgási nyelvre s könnyebb szövegek olvasására és közös megbeszélésére helyezte. Előadó tanár azt tapasztalta, hogy a hallgatók sokat tanultak a román nyelv finomságaiból és jelentés árnyalataiból. A kurzus mellett kitartó mintegy 10 hallgató kedvvel, érdeklődéssel és jó eredménnyel dolgozott.

4. Német nyelv

A német nyelvi konverzációt a hallgatók kérésére a II. félévben állítottuk be. Uitz Mátyás kat. gimn. igazgató tartotta a kurzust heti 3-3 órában külön a kezdők és külön a haladók részére. A cél itt is a beszédkézség fokozása volt. A kezdők vizsgálataik szempontjából látogatták az órákat, míg a haladók inkább magáért a nyelvért. Állandó szorgalmat mindössze 5-6 hallgatóról lehetett megállapítani, míg 10-12 látható jóakarattal, de változó kitartással járt az órákra. Az idő rövidsége miatt (márc.-május) eredményt megállapítani nem lehetett.

5. Latin és görög nyelv

Dr. Prikler Lajos marianumi tanár heti 2-2 órában a Líceum-Könyvtár nagytermében a történelem és a görög szakos tanárjelöltekkel foglalkozott. A történelem szakos tanárjelölteket az egyetemen feladatul kapott középkori latin szövegek fordításában és interpretálásában segítette. Az I. félévben a templáriusok rendjének peraktáit, a II. félévben a velencei Paulinus minorita feljegyzéseit olvasták. A görög szakosokkal stílusgyakorlatot végzett: fordították és magyarították azokat a szövegeket, melyeket az egyetemen a görög szemináriumban kaptak feladatul. Ezenkívül olvasták az Odüsszeját s kurzív görög szövegeket. A hallgatók dicsérendő szorgalommal vettek részt az órákon. E korrepetálás haszna különösképpen megnyilvánult az egyetemi vizsgálataik eredményében.

6. Magyar történelem

Dr. Bíró Vencel igazgató, egyetemi m. tanár az összes hallgatók számára hetenként egy alkalommal, csütörtök este, a Báthori-Apor Szeminárium ebédlőjében előadásokat tartott a magyar történelemből. Ebben az évben a magyar nemzet történelmét a mohácsi vésztől napjainkig kísérte, azaz folytatta a múlt félévben megkezdett kurzusát. Előadásaiban fő tekintettel volt Erdély történelmére, mint amely legközelebb áll érdeklődésükhöz, s amelyre a legnagyobb szükségük is van. Az erdélyi magyarság története s kulturális alkotásai voltak elsősorban a megbeszélések tárgyai. A magyar nemzet történetéből is főképp a belső fejlődésre esett a hangsúly, amelynek sokfélesége láthatólag lekötötte a hallgatókat. A háborúból kiábrándult az ifjúság; az még hat rá, amiben nemzeti dicsőség rejlik. A nagy emberek tettei imponálnak nekik, ezért a nemzeti hősök, a vezető emberek életadatait is szívesen hallgatják. A legújabb kor (1825) nagyszerű fellendülésével s demokratikus fejlődésével figyelmet keltett, s láthatólag közel áll gondolkodásmódjukhoz. Olvasottságuk inkább csak regényekre támaszkodik, ezért a történelmi regények is megbeszélésre kerültek. Előadó tanár a hallgatóknak bemutatta a nevezetesebb történelmi műveket is, hogy lapozgatva megismerjék és megszeressék. A hallgatók száma egy-egy órán átlag 20-25 volt, de ezek kitartottak és jegyezték. Tudásuk kielégítő, nemzeti érzésük erősnek bizonyult.

7. Erdély történelme

A történelem szakos tanárjelöltek kifejezett kívánságára dr. Bíró Vencel igazgató, egyetemi m. tanár hetenként egy alkalommal, hétfő este, a Báthori-Apor Szeminárium tantermében Erdély történetét adta elő a legrégebb időktől 1541-ig. Nyolc hallgatója volt, ezek közül 6 az előadásokon mindig megjelent. Előadó tanár behatóan foglalkozott a székelyek történetével, Erdély benépesítésével s belső szervezetével. A külső kapcsolatok különösen érdekelték a hallgatókat. Állandóan kérdéseket tettek fel, s nehézségeiket feltárták. Erdély és az anyaország szoros összefüggése s együttműködése kiemelésre nyert. Foglalkoztak a régi magyar oklevelek olvasásával is. Ahol a hallgatók megrögzítése szükségessé tette, előadó tanár illusztrációkat is mutatott be. Figyelmük élénk volt, szorgalmuk dicséretes.

8. Erdélyi művelődéstörténet

Kelemen Lajos tanár, az EME levéltárosa, az érdeklődő hallgatók számára hetenként egy alkalommal, kedden este, a Líceum-Könyvtárban művelődéstörténeti tárgyú előadásokat tartott Erdély múltjából. Az I. félévben a diplomatikából az oklevéltant és írástant adta elő, a II. félévben az ötvösség történetével foglalkozott, különös tekintettel Erdély ötvösségére és a magyar ötvösségre. Hallgatói érdeklődéséről teljes elismeréssel nyilatkozott. Közülük néhányan az EME levéltárban oklevélmásolást is végeztek, ami nem csak a szaktudásukat emelte, hanem vele még pénzt is szereztek. Az ötvösség történetével kapcsolatban egy alkalommal (1930. IV. 3.) hallgatóit elvitte Voith Antal kolozsvári ötvös és ékszerész műhelyébe, hogy a művészet technikai részébe is bepillantást nyerjenek. A műhelyben töltött 2 óra mindnyájuknak rendkívül tanulságos és élvezetes volt. Egy másik alkalommal (1930. V. 17.) a piaristák templomának gazdag és szép kincses tárára, a barokk művészet emlékeinek e valóságos kis múzeumát mutatta be a hallgatóknak. Május 24-én a reformátusok Farkas utcai templomának klenódiáit tekintették meg. Itt a csúcsos ízlésű ötvösművészeti emlékektől az empirig újra gyönyörű és változatos kincstár nyílt meg a hallgatók előtt. Mindkét helyen előadó tanár stílusmagyarázó és történelmi felvilágosító előadásokat tartott. Egy vidéki kirándulásra is elvitte hallgatóit. Május 11-én a hegyeken át elgyalogoltak a 17 km távolságban levő Vista községbe. Útközben elmagyarázta hallgatóinak a Báthori-hegyről a szászfenes-gyalui 1660. május 22-i ütközetet, s megmutatta az oda jól látszó csatateret. Vistán előadást tartott a 15. században épült vistai ref. templomról. Előadásából a jelenlevő falusiak is épültek. Megnézték a templom 15. századi papiszékét, az ezzel egykorú harangját, az 1669. évi karzat- és az 1765-67. évi mennyezet-padfestményeit. Az ilyen vidéki kirándulásokat jövőben folytatni szándékoznak.

"Sajnálattal tapasztalható - írja Kelemen Lajos az évi jelentésében -, hogy az iskolákból legújabbban kikerülő abban a nemzedékben, mely az utolsó 2-3 évben végzett, se tudás, se érdeklődés nem tapasztalható a sajátos magyar művelődés emlékei iránt. Ezért mindent el kell követnünk, hogy az iskolázásnak ezen a téren a mai rendszerből és helyzetből folyó mulasztásait bármi úton pótoljuk és saját múltunk megbecsülését a köztudatba vigyük. Mostani hallgatóimnál örömmel tapasztaltam erre minden készséget. Gondoskodni kell erről azonban a legújabb nemzedéknél is, mert ez egyformán fontos a faji öntudatra és a tudományos érdeklődés szélesbítésére is."

9. Világtörténelem

A történelem szakos tanárjelöltek kérésére dr. Bitay Árpád gyulafehérvári teológiai tanár kéthetenként egy alkalommal a Báthori-Apor Szeminárium tantermében a világtörténelmi ismeretek rendszerezése és kiegészítése végett összefoglaló áttekintéseket tartott. Főleg Német-, Francia-, Olasz- és Angolország történetét részletezte több szempontból. Állandó tekintettel volt a magyar és román történelmi kapcsolatok kiemelésére. A politikai

országalakulatok mellett az egyes földrajzi egységek (Skandináv-, Ibériai-, Balkán-félsziget) történelmi erőt is részletezte. Sorra kerültek további ilyen kérdések: a pápaság és a császárság, a kereszténység elterjedése, a keresztes hadjáratok, Bizánc és Róma, Bizánc és a magyarság meg a románság, a magyarság és a németiség, a nagy földrajzi felfedezések, a humanizmus, a reneszánsz, a hitújítás, a szocializmus kialakulása, az alkotmányos eszme megjelenése és kialakulása, az angol-magyar alkotmányfejlődés összehasonlítása, Wells világtörténelmének előnyei és hátrányai stb. A hallgatók szorgalma kielégítő, érdeklődése élénk volt. Tudásuk azonban ritkán emelkedett odáig, hogy valamely ország vagy intézmény fejlődését maguktól, bárcsak vázlatosan is, át tudták volna tekinteni. A feldolgozott anyagot szorgalmasan igyekeztek elsajátítani.

10. Földrajz

Xantus János marianumi igazgató hetenként egy alkalommal a Marianumban a földrajz szakos tanárjelöltekkel foglalkozott. Az I. félévben a leíró földrajzból az alpes-kárpáti ráncosodás területét adta elő. Különös tekintettel volt a Kárpátokra s az általuk bezárt medencékre, mint a magyarságlakta területekre. A II. félévben kirándulásokat vezetett Kolozsvár határába, amikor az egyszerűbb a tulajdonunkban levő földrajzi műszerek használatára tanította meg a hallgatókat. Különös gondot fordított a térszíni formák szabadban való felismerésére és ábrázolására.

11. Ásvány- és kőzettan

Dr. Balogh Ernő marianumi tanár hetenként egy alkalommal a Marianumban a természetrajz szakos tanárjelölteket korrepetálta. A szorgalmi időszak fele geometriai kristálytani, továbbá elméleti kristályoptikai ismeretek nyújtásával telt el. A kurzus második felében gyakorlatilag foglalkozott a tanárjelöltekkel. A gyakorlat tárgya a közönségesebb kőzetalkotó ásványoknak, illetőleg kőzeteknek mikroszkopiai meghatározása volt. Az egyetemen ugyanis a tanárvizsgálatoknak egyik követelménye, hogy a vizsgázók mikroszkóp alatt a fontosabb kőzetalkotó ásványokat (kvarc, földpátok, amfibolok, csillámok, piroxének) felismerjék, s ezek alapján a főbb kőzettípusokat magyarázzák. A kurzus azt a célt el is érte. A hallgatók szorgalma és érdeklődése dicséretes volt. Hiányzás csak rendkívül és jól megfontolt esetekben fordult elő, pedig az este tartott kurzus aznap a hallgatóknak már a 9-10. órája volt.

12. Kémia

A kémikus tanárjelöltekkel dr. Ruzitska Béla volt egyetemi r. k. tanár foglalkozott hetenként egy alkalommal a Marianum kémiai laboratóriumában. A résztvevő hallgatók kívánságára az általános kísérleti kémia anorganikus részét adta elő, s főképpen azokra a kísérletekre tanította meg, amelyek a középiskolai tanításban előkerülnek. Előadó tanár azt tapasztalta, hogy a hallgatók az egyetemen elég részletes speciális és sokoldalú előadásokat hallgatnak, azonban a bemutatások és kísérletek szűk keretek között mozognak. Amint ők maguk is állítják, az előadások inkább elméletiek, összevontak, összegezők és nem gyakorlatiak. Állítólag egyes részeket nem is adnak elő, kísérleteket pedig alig látnak. Ez a korrepetálás éppen ezen a hiányosságon segített. Egy másik tapasztalata az előadó tanárnak, hogy a hallgatók nem ismerik a magyar nomenklatúrát. Ezért szükséges volna az egész kémiát magyar nyelven előadatni, hiszen ezek a hallgatók magyar középiskolák tanárai lesznek, a tárgyukat magyarul kell tanítaniuk.

13. Matematika

A matematikus hallgatókat három csoportban hetenként háromszor a Báthori-Apor Szeminárium tantermében dr. Gergely Jenő marianumi tanár vezette. Az előkészítő évesek részére előadott tárgykör, az egyetemi előadásokhoz alkalmazkodva, az algebrai egyenletek elméletének egyszerűbb kérdéseivel, a szimmetrikus függvényekkel, az egyszerű függvények differenciálásával, továbbá a kör és kúpszeletek elméletével, egyszerűbb projektív kérdésekkel, analitikus geometriával foglalkozott. Az elsőévesekkel a differenciál- és integrálszámítás, ennek geometriai alkalmazásai, továbbá az analitikus geometria köréből vett feladatokat dolgozott ki, mindig szem előtt tartva az illető konkrét feladat elméleti hátterét. A másodéves hallgatók egyetemi előadásai a differenciál- és integrálszámítás mélyebb kérdéseit s alkalmazásainak nagyobb részletezését tartalmazták. A korrepetáló munka is ebben a körben mozgott. A geometriai stúdiumok közül a tér analitikus geometriája és a differenciál-geometria - görbe és kevés felületelmélet - szerepeltek. A hallgatók az órákon lelkes szorgalommal vettek részt. Előadó tanárnak az az általános benyomása, hogy a hallgatóknak nincs kapcsolatuk a matematikai tudomány jelenlegi stádiumával, s így csak bezárt gondolatömböket kapnak problematika nélkül. Feltétlen szükség volna egy kis, jól megválasztott, folyton gyarapodó könyvtárra és a fontosabb szakfolyóiratokra.

14. Fizika

A fizika szakos tanárjelölteket és az I. éves orvostanhallgatókat hetenként két alkalommal dr. Széll Kálmán ref. kollégiumi tanár, egyetemi m. tanár oktatta a ref. kollégium laboratóriumában. Feladatának tekintette a hallgatókkal az egyetemi előadásokon hallgatott nehezebb kérdések megbeszélését, és gyakorló feladatok készíttetését. A mechanikából részletesen tárgyalta a különböző mozgásokat. Az erő, munka, energia pontos ismertetése után a fizikai ingával s az egyszerűbb gépekkel foglalkozott. A folyadékoknál kitért a kapilláris jelenségekre. A hangtanban részletesen átvette a különböző rezgéseket és álló rezgéseket. A hőtanban a termodinamika tételei kerültek sorra. Az elektromosságban az elektromos hullámokat, gyakorlati alkalmazásait s a különböző dinamókat magyarázta meg. A fénytánban a különböző fényelméletekről és a fénytalálkozási jelenségekről volt szó. A haladók részére az elméleti fizika alapműveleteit és a mágnességtan főbb tételeit adta elő.

15. Kisebbségi jogi szeminárium

Dr. Balogh Arthur ny. egyetemi ny. r. tanár, a román szenátus tagja, az iskolai év folyamán novembertől húsvétig hetenként egy alkalommal, hétfő esténként, a Líceum-Könyvtár nagytermében a joghallgatók részére tartott előadásokat. Előadásainak tárgya volt: a vallási és nemzeti kisebbségek nemzetközi védelme a kisebbségi szerződések és a békeszerződések alapján. Arra törekedett, hogy a hallgatók a vallási és nemzeti kisebbségek védelmére a világháború befejeztével megalkotott nemzetközi jogszabályokkal, legalább az ezeknek a kisebbségek életére vonatkozó legfontosabb rendelkezéseivel megismerkedjenek. Emellett állandóan eléjük tárta, hogy nemzetközi szerződések által lekötöztetett államok saját belső jogszabályaik és követett gyakorlatuk által megfeleltek-e és megfelelnek-e a nemzetközi kötelezettségeiknek, különös tekintettel lévén e részben Romániára. Örömmel és meglepődéssel állapítható meg, hogy e tárgy a hallgatókat érdekelte. Az előadásokat állandóan figyelemmel hallgatták, jegyzeteket készítettek, s kérdéseket tettek fel. Úgy látszik, hogy a hallgatók teljes mértékben átérték annak szükségét, hogy a fent jelzett tárgykörben alapos tájékozódást szerezzenek, annál is inkább, mert az egyetemen ennek megszerzése nem áll módjukban, márpedig a jövő kisebbségi életre készülők, hivatásának tudatában levő ifjúság ezen ismeretek birtoka nélkül el sem képzelhető. Ez adja meg neki nem csak a kellő szellemi színvonalat, hanem kisebbségi nemzeti öntudatát is a legnagyobb mértékben erősíti. Ezért a fenti tárgy előadásainak folytatását a jövő évben előadó feltétlenül szükségesnek látja.

16. Népkulturális szeminárium

Abból a célból, hogy az ifjúságot a kisebbségi nemzeti és kulturális feladatokra ébresszük, Gyallay Domokos tanár, író minden héten egy alkalommal egy előadássorozatot tartott, amely november elejétől május közepéig folyt. Az ifjúság érdeklődése meglepő volt, minden előadáson átlag 60-an vettek részt a Líceum-Könyvtár nagytermében.

Tárgyát az előadó 21 előadásban merítette ki. Hangsúlyozta, hogy az erdélyi magyarságnak vezetőkre van szüksége, s erre a szerepre az egyetemi ifjúságnak tudatosan kell készülnie. A vezetőknek éppúgy, mint a hadvezéreknek, ismerniük kell küzdelmük célját, terepét, katonáit és eszközeit. A cél nem lehet egyéb, mint a változott viszonyok közt is megmaradni magyaroknak. A magyar ifjúság küzdelmeinek terepe elsősorban Erdély legyen. Itt ismertette Erdély természeti viszonyait és történelmét. Levonta belőle azt a tanulságot, hogy az erdélyi magyar vezetőknek vezérelve legyen: az erdélyi magyar lelkek egységének kívánása, keresése és megteremtése. Első és legszentebb kötelességünknek ismerjük dolgozni az erdélyi magyarság kulturális haladásáért. Ebben az ifjúság is részt vehet. A lezajlott kisebbségi küzdelmek eredményeképpen remélni lehet, hogy módunkban lesz intelligens középosztályt nevelni és fenntartani. De mi lesz a tömegekkel, s mi lesz különösen a néppel? Dolgozzék az ifjúság a népért, mert ez nem csak nemzeti, hanem egyéni érdek is. Kenyere függ tőle. A falu kultúrája legyen a jelszó. Az iskola kiesett a kezünk közül, föl kell venni tehát a küzdelmet az iskolán kívül. Előadásainak további során azt ismertette, hogy az erdélyi magyar intelligencia hogyan vehet részt a népkultúra szolgálatában az iskolán kívül. Ennek két módja van: az írott szó, a betű, és az élőszó. Itt ismertette a néplapot, a népkönyvtárak fontosságát, s jellemezte a nemes értelemben vett népies irodalmat. Szóba került továbbá az ismeretterjesztő előadás, a vetítés, a rádió. Végül rámutatott arra, hogy a népkultúra támogatása nem osztályérdekek, hanem egyetemes magyar érdekek szolgálatára. Előadásai során esetről esetre kitért aktuális kérdések megbeszélésére is. A ciklust azzal a jóleső érzéssel zárta le, hogy az ifjúság nagy részének lelkét sikerült kisebbségi szemszögből különösen fontos gondolatokkal megtermékenyíteni. Előadó ajánlja ezeknek az előadásoknak jövőben folytatását, sőt azt is szükségesnek tartaná, hogy e nemzetnevelő gondolatokkal a Bukarestben tanuló ifjúságot is keressük fel, mert az iskolán kívüli népművelés keretében az egész nemzeti programunkat felölelhetjük.

"Az erdélyi magyar ifjúság komolyságáról, - írja Gyallay Domokos jelentésében -, józanságáról, életrealitásáról a legjobb véleménnyel vagyok. Azt tapasztalom, hogy a szeminárium kitűnő hatással van lelki életük alakulására."

17. Főiskolai sport

A Szeminárium vezetőségének kérésére dr. Somody István foglalkozott a főiskolai sport kérdésével. E téren a múlthoz képest ebben az iskolai évben örvendetes haladás mutatkozott. Az volt a legfőbb törekvés, hogy a Kolozsvárra felkerülő egyetemi és főiskolai hallgatók a KAC vagy a KKE keretén belül minden sportágban megkapják a lehetőséget arra, hogy kedvelt sportjukat műveljék, s ahol szükséges, abban oktatást is nyerjenek. E célból a következő sportágak álltak rendelkezésükre: a) Vívás 1929. november 1-től 1930. május 30-ig. A KAC saját helyiségében Schenker Lajos vívómester a főiskolai hallgatók részére külön kardvívó tanfolyamot rendezett. A tanfolyamra 38-an iratkoztak be, de számuk fokozatosan lecsökkent. A kurzus végéig kitartó 15-20 diák annál intenzívebb, egyéni oktatásban részesült. Így vált lehetővé, hogy közülük néhányan már az év folyamán a versenyekre készülő vívók csoportjába kerültek. Remény van arra, hogy jövőben többen érnek el hasonló jó eredményt. b) Atlétika. Az atlétikára jelentkező egyetemi hallgatókkal a KAC keretén belül dr. Somody István foglalkozott. A KAC atlétáinak jó része, s közülük többen elsőrangú eredményeket értek el a folyó tanévben is. Így Románia legjobb atlétája, a rúdugró rekorder Bíró Lajos (372 cm), aki már budapesti nemzetközi versenyen is győzelemre vitte a KAC színeit, a KAC atlétái közül való, a Báthori-Apor Szemináriumban lakó jogszigorló. c) Korcsolyázás. A korcsolyázni óhajtó főiskolai hallgatók számára a KAC a Kolozsvári Korcsolyázó Egylettől szerzett kedvezményes áru jegyeket. Az egyetemi hallgatók 150 lejért egész évben korcsolyázhattak s látogatták is nagy számban a KKE pályáját, főképp az esti órákban. A versenyre készülőket a KKE-től oktatásban részesültek, sőt néhányan a budapesti műjégy pályára is kiküldetést nyertek tréning céljából. d) Tenisz. Az egyetemi hallgatók eddig a KAC többi játékosával együtt gyakorolták ezt a sportágat. A f. tanévben a női és férfi egyetemi hallgatók részére külön pályát állított be a KAC, amelyen a reggeli órákban játszhattak. E sport virágzását az egyetemi hallgatók körében mindig akadályozni fogja az, hogy a szezonja és a vizsgák ideje egybeesik. e) Női torna. A f. évben a női egyetemi hallgatók rendszeres sportolása is megkezdődött. Április 1-től kezdve Bartunek Titi tanárnő vezetése alatt két turnusban több mint 60 nő nyert tornaoktatást. Legnagyobb részük egyetemi hallgató, s ezek mint a KAC női sport szakosztálya üzik a különböző sportokat. Jövő tanévben szándékszunk részükre a női vívótanfolyamot is beállítani.

18. Főiskolai cserkészlet

Puskás Lajos kat. főgimn. tanár, cserkészparancsnok vezetése alatt 17 egyetemi és főiskolai hallgató nyert oktatást, kiképzést és működési teret a r. k. főgimnázium cserkészcsapatában. Oktatásuk december 1-én kezdődött meg s május 17-ig tartott heti két órában. Ez alatt elsajátították a cserkészvezetői ismereteket, s előkészültek a próbákra. A fogadalomtételhez szükséges harmadosztályú próbát mindnyájan letették, s magát a fogadalmat is június 1-én az egész kohorsszal együtt. Így az állam által is elismert és felvett cserkészek lettek azok is, kik az idén kezdték meg a cserkészmunkát. Általában azok, akik végig kitartottak, nagy érdeklődést mutattak a cserkészlet iránt, s meglehetősen nagy elfoglaltságuk mellett is mindig szívesen szakítottak időt a cserkészmunkára. Ez az első év, amely első ízben tett kísérletet főiskolai cserkészek kiképzésére, sikeresnek mondható. A négy legmegfelelőbb rajparancsnoki beosztást is nyert. Ezek, ha végeznek az egyetemen, alkalmasak lesznek vezetésre és szervezésre. A végső cél az, hogy minden egyetemista cserkész tanulmányainak befejeztével kész cserkészvezető legyen. Ezek vannak hivatva arra, hogy a mozgalmat terjesszék és szervezzék a vidéki diák- és iparostanonc-ifjúság körében. Ennek jelentőségét vallási és nemzeti szempontból fölösleges is fejtegetni. - Tanulmányi igazgató a főiskolai cserkészletet állandó figyelemmel kísérte, s amikor szükséges volt, segítségükre sietett. Lehetővé vált az is, hogy az idei nyári várfalvi táborban 15 főiskolai cserkész részt vehessen.

19. A hallgatók szorgalma

A felsorolt korrepetáló órákat és szemináriumi gyakorlatokat a hallgatók kielégítő szorgalommal látogatták. Az előadó tanárok közül nem egy kiemeli buzgóságukat, ami amellel bizonyít, hogy ők maguk is belátták az órákból rájuk háruló nagy hasznot. Különösen népesek voltak a Gyallay Domokos előadásai, de a korrepetáló óráknak is kialakult a maga állandó hallgatója. A nyelvi konverzációk nem örvendtek annak a látogatottságnak, mint amennyi hasznot és előnyt nyújtottak ezek az órák. Itt többször meg kellett állapítani a hallgatók kitartásának lankadását. Ebből viszont a kitartók húzták a hasznot, mert gyakrabban és intenzívebben vehettek részt a társalgásban. Az első esztendőhöz viszonyítva általában emelkedést mutatott az idén a szemináriumi hallgató közönség száma, de még korántsem olyan mértékben, hogy ne lenne kívánatos ezen a téren a buzgalom fokozódása. Elvünk volt óvatosan, körültekintően, feltűnés nélkül haladni előre, ezért várhatjuk a további emelkedést.

20. A tanárok

A Szeminárium nem csak a hallgatókra, hanem magukra az előadó tanárokra is igen jó hatással volt. A személyeket a

tanulmányi igazgató minden mellékes szempont félretolásával a tudományos arravalóság szerint válogatta össze. Valóságos jótétemény és ösztönző tényező volt a tanárok munkakedvére, hogy szaktudományukkal magasabb fokon is foglalkozhattak, s hatásukat átplántálhatják a jövő generációba. Mindnyájukat lelkesíti az a tudat, hogy önzetlen munkájukkal a magyar szellemi élet folytonosságát szolgálják és biztosítják Erdélyben.

Némi tudományos kezdeményezést is végzett a Szeminárium, amikor dr. Csüry Bálint ref. kollégiumi tanárt megbízta a moldvai magyarság nyelvészeti és etnográfiai tanulmányozásával. Csüry Bálint eleget is tett ennek s egy magyar egyetemi hallgató társaságában bejárta a moldvai magyarság lakóhelyeit. Tanulmányútjának néprajzi anyagát már fel is dolgozta, s ez meg is jelent nyomtatásban az Erdélyi Múzeum 1930/4-6. számában és különnyomatban az Erdélyi Tudományos füzetek 27. számában. Ez a tanulmányút a tisztán tudományos cél mellett nevelői feladatot is szolgált, amikor az ilyen természetű kutatás módszerébe az egyik egyetemi hallgatót bevezette.

A Szeminárium arra is súlyt helyezett, hogy a hallgatók érdeklődését a magyar tudományos törekvésekhez kapcsolja.

-----
* Forrás: Magyar Országos Levéltár, Keleti Actio, P 1077. I. köt. 296-336.

Tájékoztató irodalom: Bárdi Nándor: *A Keleti Akció*. Regio 1995. 3. sz. 89-134, 4. sz. 3-28.

- [Berényi Dénes: Az erdélyi magánegyetem kérdéséhez](#)
- [Biró A. Zoltán: Romániai magyar magánegyetem, székelyföldi szemszögből](#)
- [Hollanda Dénes: Hozzászólás Tonk Sándor Romániai magyar magánegyetem című vitaindító írásához](#)
- [Horváth Sándor: Hozzászólás Tonk Sándor, a Sapientia Kuratóriuma elnökének tanulmányához](#)
- [Kerekes Jenő: Hozzászólás a romániai magyar egyetemi hálózat kiépítésének kérdéséhez](#)
- [Mester Béla: Mi\(ke\)t értünk ma az "egyetem" szón?](#)
- [Péli Gábor: Romániai magyar magánegyetem](#)
- [Péntek János: Elvek, tervek és realitások](#)
- [Pusztai Kálmán: Vélemény Tonk Sándor írásával kapcsolatban](#)
- [Somai József: Válaszúton a függőség vagy függetlenség felé](#)
- [Szabó Bálint György: Az erdélyi magyarok 21. századi felsőfokú oktatásának alapelveiről a Transylvania Trust Alapítvány értelmezésében](#)
- [Veress Károly: Egy egyetemkoncepció az illúzió és a valóság között](#)
- [Vofkori László: Hozzászólás az Erdélyi Magyar Magánegyetem ügyéhez](#)
- [Wanek Ferenc: Gondolatok a Romániai magyar magánegyetemről, Tonk Sándor vitaindító írása kapcsán](#)
- [Kurdi Krisztina - Ring Éva: Kisebbségi felsőoktatási modellek az Európai Unióban és az Erdélyi Magyar Magánegyetem](#)
- [Székely István: Értelmezési keret az erdélyi magyar egyetem kérdéséhez, különös tekintettel annak demográfiai összetevőire](#)
- [György Lajos: A magyar tudományosság és a magyar tanárképzés 1927. évi helyzete és jövő feladatai Erdélyben](#)
- [Tanulmányi bizottság Kolozsvárott](#)
- [A Sapientia Alapítvány Kuratóriumának Nyilatkozata az Erdélyi Magyar Magánegyetem létrehozásáról](#)
- [A Sapientia Alapítvány pályázati felhívása](#)
- [A kolozsvári székhelyű Sapientia Alapítvány Kuratóriumának közleménye](#)
- [Vetési László: Szórványstratégia - nemzetstratégia](#)
- [Dan Oprescu: A nemzeti kisebbségek 1999-ben](#)
- [Győri Szabó Róbert: A nemzeti kisebbségek oktatási rendszerei Lengyelországban](#)
- [Baranyi László: Magyar rádiós közszolgálat Romániában](#)
- [Kósa András László: Új biztonságpolitika az Európai Unióban. Meghatározó lesz-e a Nyugat-európai Unió?](#)
- [Mester Béla: Kisebbségi identitás a hálózottság korában](#)
- [Zakota Zoltán: Centralizáció és provizorátus](#)
- [Gerencsér Balázs - Juhász Albin: A kárpát-medencei magyar autonómiák lehetősége az ezredfordulón](#)
- [Hunyadi Attila: Romániai magyar gazdaságpolitika 1918-1940](#)
- [Zsigmond Csilla Dalma: Ökológiai katasztrófa vagy véletlen baleset? A ciánszennyeződés romániai sajtóvisszhangja](#)

- [A nemzetiségi irodalom válogatott bibliográfiája 1988 \(folytatás\)](#)
- [A magyar politikatudomány válogatott bibliográfiája 1999. harmadik negyedév](#)

(c) Jakabffy Elemér Alapítvány, Media Index Egyesület 1999-2004
Impresszum | Médiaajánlat | Adatvédelmi záradék